

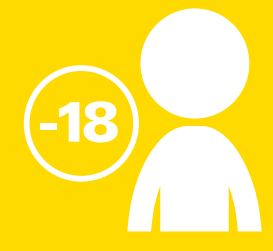
UKRATKO O KONVENCIJI O PRAVIMA DJETETA:

Konvencija je dogovor između zemalja da poštuju isti zakon. Usvojena je 20. novembra 1989. godine na Generalnoj skupštini Ujedinjenih nacija i do sad su se sve države svijeta, osim dvije, obavezale da će je poštovati kao zakon. **Crna Gora je jedna od država potpisnica.** To znači da naša Vlada mora osigurati da svako dijete ima prava propisana ovom Konvencijom.

DEFINICIJA DJETETA / Član 1

Svako ljudsko biće do 18 god- na starosti ima sva prava iz ove Konvencije.

RODITELJSKO USMJERAVANJE I RAZVOJNI KAPACITETI DJETETA / Član 5

Vlade moraju poštovati prava i obaveze porodi- ca usmjeravanja svoje djece da, dok rastu, nau- će da pravilno koriste svoja prava.

NEDISKRIMINACIJA / Član 2

Konvencija se odnosi na svu djecu, bez obzira na njihovu rasu, vjeru, sposobnosti; bez obzira na to šta misle ili kažu i bez obzira na tip porodi- ce iz koje dolaze.

ŽIVOT, OPSTANAK I RAZVOJ / Član 6

Svako dijete ima urođeno pravo na život, a država ima obavezu da obezbijedi opstanak i razvoj djeteta.

ODVAJANJE OD RODITELJA / Član 9

Dijete ne bi trebalo odvajati od roditelja, sem ako to nije u najboljem interesu djeteta, na primjer, ako roditelj zlostavlja ili zanemaruje svoje dijete. Djeca čiji su roditelji rastavljeni imaju pravo da ostanu u kontaktu s oba roditelja, osim ukoliko bi to moglo povrijediti dijete.

ZAŠTITA PRIVATNOSTI / Član 16

Dijete ima pravo na privatnost. Zabranjeni su miješanje u privat- ni i porodični život, ličnu prepis- ku, kao i povreda časti i ugleda djeteta.

PONOVNO SPAJANJE PORODICE / Član 10

Porodice koje žive u različitim državama trebalo bi da imaju dozvolu da se kreću iz jedne države u drugu, kako bi roditelji i djeca mogli da ostanu u kontaktu ili da se ponovo okupe kao porodica.

PRISTUP PRIKLADNIM INFORMACIJAMA / Član 17

Dijete ima pravo da dobije pouzdane informacije iz sredstava javnog informisanja. Televizija, radio i novine treba da pružaju informacije koje su djetetu razumljive i ne smiju promovisati sadržaje koji su štetni za dijete.

NEZAKONITO ODVOĐENJE I ZADRŽAVANJE DJECE / Član 11

Država ima obavezu da spriječi nezakonito od- vodenje ili zadržavanje djeteta u inostranstvu od strane roditelja ili trećeg lica.

OBAVEZE RODITELJA / Član 18

Oba roditelja dijele obavezu odgajanja svoje djece i uvijek moraju uzeti u obzir ono što je najbolje za svako dijete. Vlade treba da pomognu roditeljima tako što će obezbijediti usluge koje će im pomoći u odgajanju djece, naročito ako oba roditelja rade.

POŠTOVANJE STAVOVA DJETETA / Član 12

Dijete ima pravo da slobodno iskaže svoje mi- šljenje i da se to mišljenje uzme u obzir u pita- njima ili procedurama koje utiču na dijete.

ZAŠTITA OD ZLOSTAVLJANJA I ZANEMARIVANJA / Član 19

Vlade moraju osigurati pravilnu njegu djece i zaštititi ih od nasilja, zlostavljanja ili zanemari- vanja od strane njihovih roditelja ili nekog drug- og ko se o njima stara.

SLOBODA IZRAŽAVANJA / Član 13

Dijete ima pravo da dobije i razmjenjuje informacije ukoliko te informacije ne štete njemu ili drugima.

ZAŠTITA DJETETA BEZ PORODICE / Član 20

Dijete koje je lišeno porodičnog okruženja ima pravo na posebnu zaštitu i pomoć države. Ovo može uključivati smještaj u drugu porodicu, usva- janje ili, u izuzetnom slučaju, smještaj u odgo- varajuću instituciju za brigu o djeci.

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA IMA UKUPNO 54 ČLANA

Članovi 43–54 govore o tome kako odrasli i vlade treba da saraduju ne bi li osigurali da **SVA** djeca ostvaruju sva svoja prava.

NAJBOLJI INTERESI DJETETA / Član 3

Sve organizacije koje se bave djecom obavezne su da postupaju u skladu s najboljim interesom djeteta. Država će djetetu obezbijediti adekvatno staranje ukoliko roditelji ili druge osobe kojima je povjerena roditeljska odgovornost to ne pružaju.

IME I DRŽAVLJANSTVO / Član 7

Dijete ima pravo na ime prilikom rođenja. Dijete, takođe, ima pravo da stekne državljanstvo i, u mjeri u kojoj je to moguće, da zna ko su mu roditelji i pravo na njihovo staranje.

SLOBODA MISLI, SAVJESTI I VJERE / Član 14

Dijete ima pravo da misli i vjeruje šta hoće, da ispovijeda svoju vjeru, sve dok to ne sprječava druge ljude da ostvaruju svoja prava. Roditelji bi trebalo da usmjeravaju svoju djecu u vezi s ovim pitanjima.

USVAJANJE / Član 21

Prilikom usvajanja djeteta mora se, prije svega, voditi računa o najboljem interesu djeteta. Ista pravila važe i kad se dijete usvaja u zemlji svog rođenja i kada odlazi u neku drugu zemlju.

PRIMJENA PRAVA / Član 4

Država mora učiniti sve što je u njenoj moći da primijeni prava sadržana u Konvenciji.

OČUVANJE IDENTITETA / Član 8

Država ima obavezu da štiti i, ako je neophodno, ponovo utvrdi osnovne elemente identiteta dje- teta. To uključuje ime, nacionalnost i porodične veze.

SLOBODA UDRUŽIVANJA / Član 15

Dijete ima pravo da se sastaje i da se pridružuje grupama i organizacijama, sve dok to ne sprje- čava druge ljude da ostvaruju svoja prava.

DJECA IZBJEGLICE / Član 22

Dijete koje dode u neku zemlju kao izbjeglica treba da ima ista prava kao i djeca koja su rode- na u toj zemlji.

DJECA SA SMETNJAMA U RAZVOJU / Član 23

Dijete sa smetnjama u razvoju ima pravo na poseb- nu brigu, obrazovanje i obuku koji će mu pomoći da živi ispunjen i dostojanstven život i da ostvari najveći mogući stepen nezavisnosti i učestvovanja u društvu.

ZDRAVLJE I ZDRAVSTVENE USLUGE / Član 24

Dijete ima pravo na kvalitetnu zdravstvenu za- štitu, na čistu vodu, zdravu hranu i čistu životnu sredinu, kako bi ostalo zdravo. Bogate zemlje treba da pomognu siromašnijima da to ostvare.

PERIODIČNA PROVJERA SMJEŠTAJA U INSTITUCIJI / Član 25

Dijete koje je država smjestila u instituciju radi njege, zaštite ili liječenja, ima pravo da se nje- gov smještaj u instituciji redovno procjenjuje i provjerava.

SOCIJALNA ZAŠTITA / Član 26

Dijete ima pravo da koristi so- cijalnu zaštitu, uključujući i do- datni novac za djecu iz porodica koje se nalaze u stanju potrebe.

ŽIVOTNI STANDARD / Član 27

Dijete ima pravo na životni standard koji odgo- vara njegovim fizičkim i mentalnim potrebama. Vlada mora pomoći porodicama koje nemaju novca da to ostvare.

OBRAZOVANJE / Član 28

Dijete ima pravo na obrazovanje. Disciplina u školama mora po- štuovati ljudsko dostojanstvo dje- ce. Osnovno obrazovanje mora biti besplatno.

CILJEVI OBRAZOVANJA / Član 29

Obrazovanje treba u potpunosti da razvija lič- nost i talente djeteta. Ono treba da podstakne djecu da poštuju svoje roditelje, kao i sopstvenu i druge kulture.

DJECA PRIPADNICI MANJINSKIH NARODA / Član 30

Djeca manjinskih zajednica imaju pravo da nau- če i koriste svoj jezik i običaje svojih porodica, bilo da su oni zajednički s većinskim stanovniš- tvom u zemlji ili nijesu.

SLOBODNE, REKREATIVNE I KULTURNE AKTIVNOSTI / Član 31

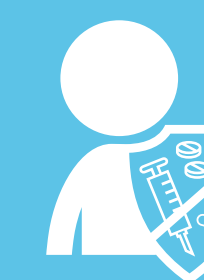
Dijete ima pravo na odmor i igru, kao i pravo učešća u kulturnim i umjetničkim aktivnostima.

DJEČJI RAD / Član 32

Država mora zaštititi djecu od rada koji je opas- an ili koji može ugroziti njihovo zdravlje ili ob- razovanje. Država treba da odredi minimalnu starosnu granicu za zapošljavanje i da propiše uslove za rad.

UPOTREBA DROGE / Član 33

Država je obavezna da zaštititi djecu od opasnih droga i da spriječi korišćenje djece u ne- zakonitoj proizvodnji i trgovini drogom.

SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE / Član 34

Država mora zaštititi djecu od seksualne eksplo- atacije i zlostavljanja, uključujući prostituciju i angažovanje u pornografiji.

PRODAJA, TRAFIKING I OTMICA / Član 35

Država mora učiniti svaki mogući napor da spriječi prodaju, trgovinu i otmicu djece.

DRUGI OBlici ISKORIŠTAVANJA / Član 36

Djeca moraju biti zaštićena od svih aktivnosti koje bi mogle ugroziti njihov razvoj.

MUČENJE I LIŠAVANJE SLOBODE / Član 37

S djecom koja prekrše zakon ne smije se okrut- no ponašati. Ona ne smiju biti u zatvoru s odras- lima i mora im se omogućiti održavanje kon- takta sa svojim porodicama.

ORUŽANI SUKOBI / Član 38

Država ne smije dozvoliti da djeca do 15 godina starosti pri- stupaju vojsci. Djeca u ratnim zonama moraju dobiti poseb- nu zaštitu.

REHABILITACIONA NJEGA / Član 39

Dijete koje je bilo zanemareno ili zlostavljano mora dobiti posebnu pomoć kako bi mu se po- moglo da povрати samopoštovanje.

MALOLJETNIČKO PRAVOSUDE / Član 40

Dijete koje je optuženo za kršenje zakona treba da dobije prav- nu pomoć. Dijete u sukobu sa zakonom ima pravo da se prema njemu postupi na način koji promovise osjećaj dostojanstva i vrijednosti kod djeteta, uzima u obzir uzrast djeteta i usmjeren je na njegovu ili njenu odbranu. Sudski postupci i smještaj u institucije treba izbjegavati kad god je to moguće. Zatvorske kazne djetet treba izricati samo za najteža krivična djela.

POŠTOVANJE VIŠIH STANDARDA / Član 41

Ako zakoni neke zemlje štite djecu bolje od članova Kon- vencije, onda se treba pridrža- vati tih zakona.

VLADA MORA UPOZNATI RODITELJE I DJECU S KONVENCIJOM. / Član 42

ČIJA JE ODGOVORNOST?

Prava djece predstavljaju poseban slučaj, jer veliki broj prava definisanih Konvencijom o pravima djeteta treba da obezbijede odrasli ili država. Međutim, Konvencija govori i o obavezama djece, a posebno o poštovanju prava drugih, naročito njihovih roditelja (član 29). Evo prijedloga nekih obaveza koje bi mogle pratiti prava:

- Ako svako dijete, bez obzira na njegov pol, etničko porijeklo, društveni status, jezik, uzrast, nacionalnost ili vjeru ima ova prava, onda ima i obavezu da poštuje druge na human način.
- Ako djeca imaju pravo da budu zaštićena od sukoba, surovosti, eksploatacije i zanemariva- nja, onda imaju i obavezu da se ne ponašaju grubo i da ne povrijeduju druge.
- Ako djeca imaju pravo na čisto okruženje, onda imaju i obavezu da učine sve što mogu da očuvaju životnu sredinu.

- Ako djeca imaju pravo na obrazovanje, onda imaju i obavezu da nauče onoliko koliko im sposob- nosti dozvoljavaju i, gdje je to moguće, da podijele svoje znanje i iskustvo s drugima.
- Ako sva djeca imaju pravo na potpun život, onda treba i da pruže pomoć kako bi i djeca u stanju potrebe, ugrožena djeca i žrtve diskriminacije takođe ostvarila ovo pravo.
- Ako djeca imaju pravo na slobodu misli, savjesti i vjere, onda imaju i obavezu da poštuju raz- mišljanja i vjerske principe drugih.

